

DOPRAVNÍ KRIMINALITA

VYPRACOVALA MGR. SILVIA MIČUDOVÁ

DRUHY DOPRAVY

- doprava v obecném pojetí je soubor činností, kterými se uskutečňuje pohyb (jízda, plavba, let apod.) dopravních prostředků po dopravních cestách (v obecném pojmu) a přemísťování osob a materiálu dopravními prostředky nebo dopravními zařízeními
- dělení dle způsobu dopravy:
 - letecká / vodní / železniční / silniční / potrubní
- dělení silniční dopravy:
 - osobní / nákladní
 - dálková / místní / městská / v objektech firem (závodní / firemní)

TRESTNÉ ČINY V SILNIČNÍ DOPRAVĚ

- v našich podmínkách je nejrozšířenější, a proto je nejvyšší počet dopravních trestných činů spáchaných právě v rámci ní
- trestné činy v silniční dopravě jsou takové trestné činy, které vyplývají z aktivní účasti osob v silničním provozu na pozemních komunikacích
- společným znakem této trestné činnosti je, že prostředkem, resp. předmětem útoku je motorové vozidlo, nebo pachatelem je účastník silničního provozu

PRÁVNÍ PŘEDPISY UPRAVUJÍCÍ PRAVIDLA SILNIČNÍ DOPRAVY

- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon o silničním provozu)
- novela zákona o silničním provozu č. 411/2005 Sb.

OBJEKT TRESTNÉ ČINNOSTI V DOPRAVĚ

- společným objektem trestných činů v silniční dopravě je chráněný zájem na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu
- jednotlivé trestné činy ale mohou mít i jiné objekty – například zájem na ochraně zdraví, života, majetku, zájem na dodržování pravomocných rozhodnutí orgánů veřejné moci a pod.

SUBJEKTIVNÍ STRÁNKA SKUTKOVÝCH PODSTAT TRESTNÉ ČINNOSTI V DOPRAVĚ

- obecně platí, že k trestnosti jakéhokoliv činu třeba úmyslné zavinění, pokud zákon výslovně nestanoví, že postačuje i zavinění z nedbalosti
- dopravní trestná činnost zahrnuje jak úmyslné trestné činy, tak ty nedbalostní
- co se týče dopravních nehod, většinou jde o nedbalostní zavinění (z nepozornosti, nesprávného vyhodnocení situace a pod.); jen malé procento dopravních nehod je způsobeno úmyslně (např. jízda v protisměru se sebevražedným úmyslem)

PRINCIP OMEZENÉ DŮVĚRY

- řidič se může spoléhat na to, že ostatní účastníci silničního provozu budou dodržovat dopravní předpisy, pokud z konkrétní situace nevyplyne obava, že tomu tak nebude
- tento princip však není absolutní, jelikož zvýšené opatrnosti mají řidiči dbát při dětech, starších lidech apod., kteří nejsou schopni řádně a včas vyhodnotit situace v silničním provozu, také při objíždění vozidel hromadní dopravy v místech zastávky apod.
- k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 182/2001 - je třeba vycházet vždy z existujících objektivních okolností určité dopravní situace, tedy charakteru komunikace, povětrnostních podmínek, technického stavu vozovky atd. -> u nedbalostního zavinění se tedy krom míry povinné opatrnosti hledí i na její subjektivní vymezení (míra opatrnosti, kterou bylo možné vynaložit v konkrétním případě)

PRINCIP GRADACE PŘÍČINNÉ SOUVISLOSTI

- jednotlivé příčiny a podmínky nemají pro způsobení následku stejný význam – je zásadní, aby jednání pachatele bylo z hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou
- zásada velice často využívaná při dopravních trestných činech
- příčinná souvislosti mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí další skutečnost, jež spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo (srov. rozhodnutí č. 37/1975 Sb. rozh. tr.)
- jestliže při vzniku následku spolupůsobilo více příčin (velice často jednání poškozeného v podobě nepřipoutání se bezpečnostním pásem), je třeba hodnotit každou příčinu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který z jednání obviněného nastal

TRESTNÉ ČINY V DOPRAVĚ

- Trestné činy proti životu a zdraví
 - § 143 TZ – usmrcení z nedbalosti
 - § 145/146 TZ – těžké ublížení na zdraví/ublížení na zdraví
 - § 147/148 TZ - těžké ublížení na zdraví z nedbalosti/ublížení na zdraví z nedbalosti
 - § 150 TZ – neposkytnutí pomoci
 - § 151 TZ – neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku

TRESTNÉ ČINY V DOPRAVĚ

- Trestné činy obecně nebezpečné
 - § 272 TZ – obecné ohrožení
 - § 273 TZ – obecné ohrožení z nedbalosti
 - § 274TZ – ohrožení pod vlivem návykové látky
 - § 276 TZ – poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení
 - § 277 TZ – poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti

TRESTNÉ ČINY V DOPRAVĚ

- Trestné činy proti životnímu prostředí
 - § 293 TZ – poškození a ohrožení životního prostředí
 - § 294 TZ – poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti
- Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
 - § 337 TZ – maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

SPECIFIKA NĚKTERÝCH TRESTNÝCH ČINŮ V SILNIČNÍ DOPRAVĚ

- trestný čin obecného ohrožení podle § 272 TZ
 - k obecnému ohrožení může nastat i jízdou řidiče, který bude svým jednáním postupně ohrožovat více lidí (nemusí tedy být ohroženo více lidí ve stejný moment) – viz rozhodnutí č. R 46/2014 Sb, rozh. tr.
- trestný čin usmrcení z nedbalosti podle § 143 TZ
 - vždy se musí zkoumat spoluzavinění poškozeného (to nemá následně vliv pouze na trest, jenž bude uložen obžalovanému, ale i na náhradu nemajetkové újmy, která může být přiznána pozůstalým)
- trestný čin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 TZ
 - když pachatel neposkytne pomoc člověku v situaci, kterou on sám zavinil, některé soudy to považují za projev obrovské bezohlednosti a bezcharakternosti, která musí být rázně potrestána nepodmíněným trestem odnětí svobody

SPECIFIKA TRESTNÝCH ČINŮ V DOPRAVĚ

- trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TZ
 - míra ovlivnění alkoholem = 1 promile
 - míra ovlivnění jinými látkami než alkoholem – rozhodnutí č. R 42/2020 Sb. s. r.
 - 10 ng/ml 9-THC
 - 150 ng/ml methamfetaminu
 - 150 ng/ amfetaminu
 - 150 ng/ml MDMA
 - 150 ng/ml MDA
 - 75 ng/ml kokainu
 - 200 ng/ml morfinu

PREVENCE NEHODOVOSTI A TRESTNÝCH ČINŮ V DOPRAVĚ

- situační prevence = zkomplikování podmínek porušování dopravních předpisů
 - dohled policie, řádné postihování porušování předpisů a celkově technické opatření vedoucí k ochraně lidských životů
- technické opatření situační prevence = donucení řidičů k respektování předepsané rychlosti
 - zpomalovače instalované na rizikové místa pozemních komunikací, kruhové objezdy, optické brzdy, osvětlení přechodů pro chodce, umístění dopravních značek viditelně atd.
- ostatní preventivní opatření
 - bodový systém hodnocení řidičů, dopravně-psychologické testy, dopravní výchova, prvky pasivní bezpečnosti motorových vozidel

NÁRODNÍ STRATEGIE BEZPEČNOSTI SILNIČNÍ DOPRAVY

- www.czrso.cz
- Strategie BESIP 2021-2030 navazuje na Národní strategii bezpečnosti silničního provozu 2011-2020, resp. bílou knihu Evropské komise 2002-2010 (je také v souladu s cíli stanovenými členskými státy Evropské unie a Organizace spojených národů)
 - snížení počet usmrcených a těžce zraněných osob na pozemních komunikacích na polovinu
 - zásadním faktorem je bezpečné chování (rychlost, mladí řidiči, alkohol a jiné návykové látky za volantem)
 - zlepšení silniční infrastruktury – odstraňování nehodových lokalit, zvyšovat zabezpečení na silnicích atd.

DĚKUJI ZA POZORNOST

